



nominał	<b>200 zł</b>
metal	<b>900/1000Au</b>
stempel	<b>lustrzany</b>
średnica	<b>27,00 mm</b>
masa	<b>15,50 g</b>
wielkość emisji (nakład)	<b>9.600 szt.</b>

**Awers:** W centralnej części wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, po bokach orła oznaczenie roku emisji: 20-07, pod orłem stylizowany napis: ZŁ 200 ZŁ na tle wizerunku fragmentu aktu lokacyjnego Krakowa w języku łacińskim. W otoku stylizowany napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Pod lewą łapą orła znak mennicy:  $\frac{m}{w}$ .

**Rewers:** Z lewej strony stylizowany wizerunek księcia Bolesława Wstydliwego według Jana Matejki. Z prawej strony stylizowany wizerunek pieczęci księcia i pierwsze słowa z aktu lokacyjnego Krakowa w języku łacińskim. Poniżej wizerunku księcia stylizowany napis: 750-LECIE oraz z lewej strony półkołem stylizowany napis: LOKACJI KRAKOWA.

Projektant monety: Robert Kotowicz



nominał	<b>10 zł</b>
metal	<b>925/1000 Ag</b>
stempel	<b>lustrzany</b>
średnica	<b>32,00 mm</b>
masa	<b>14,14 g</b>
wielkość emisji (nakład)	<b>58.000 szt.</b>

**Awers:** Z prawej strony wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej na tle stylizowanego fragmentu Barbakanu. W centralnej części wizerunek Bramy Floriańskiej oraz z lewej strony oznaczenie roku emisji: 2007. W otoku stylizowany napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, rozpoczęty i zakończony krzyżykami. U dołu stylizowany napis: ZŁ 10 ZŁ. Pod lewą łapą orła znak mennicy:  $\frac{m}{w}$ .

**Rewers:** W centralnej części stylizowane wizerunki: pieczęci księcia Bolesława Wstydliwego oraz pierwszych słów z aktu lokacyjnego Krakowa w języku łacińskim. W otoku stylizowany napis: 750-LECIE LOKACJI KRAKOWA.

Projektant monety: Robert Kotowicz



nominał	<b>2 zł</b>
metal	<b>stop CuAl5Zn5Sn1</b>
stempel	<b>zwykły</b>
średnica	<b>27,00 mm</b>
masa	<b>8,15 g</b>
wielkość emisji (nakład)	<b>1.200.000 szt.</b>

**Awers:** Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, po bokach orła oznaczenie roku emisji: 20-07, pod orłem napis: ZŁ 2 ZŁ, w otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, poprzedzony oraz zakończony sześcioma perełkami. Pod lewą łapą orła znak mennicy:  $\frac{m}{w}$ .

**Rewers:** Stylizowany wizerunek fragmentu pieczęci księcia Bolesława Wstydliwego. W otoku stylizowany napis: 750-LECIE LOKACJI KRAKOWA, zakończony krzyżykiem.

**Na boku:** Ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant awersu: Ewa Tyc-Karpifiska  
Projektant rewersu: Robert Kotowicz

Informacje o sposobie nabycia monet na stronie:  
[www.nbp.pl](http://www.nbp.pl)

Monety zostały wyprodukowane w Mennicy  
Polskiej SA  
w Warszawie.

Projekt: DECORUM

# Monety

## – 750-lecie lokacji Krakowa –



W dniu 22 maja 2007 r. Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety upamiętniające 750-lecie lokacji Krakowa, o nominacjach:

- 200 zł – wykonaną stemplem lustrzanym w złocie,
- 10 zł – wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze,
- 2 zł – wykonaną stemplem zwykłym w stopie Nordic Gold.

5 czerwca 1257 r. książę krakowski i sandomierski Bolesław Wstydlivy wraz z matką księżną Grzymisławą oraz żoną Kingą wystawił dokument lokacji miasta Krakowa. Stało się to we wsi Kopernia położonej koło Szydłowca, a świadkami byli biskup krakowski Prędota oraz dostojnicy krakowscy i sandomierscy. Kraków został lokowany na prawie magdeburskim, na którym założono miasto Wrocław. Dokument określał prawa i obowiązki wójtów (którym powierzono lokację) oraz mieszkańców Krakowa. Jedni i drudzy otrzymali liczne nadania oraz okresowe zwolnienia od płacenia czynszów i ceł. Dokument lokacji stał się podstawą do organizacji średniowiecznej gminy miejskiej, z dziedzicznym wójtem na czele oraz – z biegiem czasu – z ławą miejską i radą.

Dokument uwierzytelniono pięcioma pieczęciami: księcia Bolesława, biskupa krakowskiego Prędoty, kapituły krakowskiej oraz kasztelana krakowskiego i wojewody, z których zachowały się tylko dwie ostatnie. Szczególnie interesująca jest pieczęć księcia, znana z innych dokumentów, na której widnieje jego wizerunek z czasów lokacji miasta. Jest to tzw. pieczęć pieszka przedstawiająca stojącego władcę – rycerza z atrybutami władzy, włócznią oraz tarczą z herbem Piastów, nieukoronowanym Orłem. Pieczęć bardzo dobrze odzwierciedlała majestat władcy.

Wystawienie dokumentu lokacyjnego nie oznaczało oczywiście, że miasto powstało „na surowym korzeniu”. Pierwotnie centrum osadnictwa znajdowało się na wzgórzu wawelskim, na którym stały siedziba księżca, katedra oraz siedziba biskupa krakowskiego i kapituły. Z biegiem czasu osadnictwo zaczęło się przenosić na podgórze, gdzie powstała osada zwana Okołem. O jej znaczeniu świadczą wykopaliska archeologiczne oraz budowle sakralne – aż pięć kościołów, z których trzy istnieją do dzisiaj. Kolejny etap osadnictwa objął tereny sąsiadujące z Okołem od północy. W czasie panowania Leszka Białego w okolicy kościołów Dominikanów, Franciszkanów i Wszystkich Świętych powstała pierwsza gmina miejska, o czym świadczą występujące w źródłach wzmianki o sołtysie krakowskim. Kolejnym etapem kształtowania się organizmu miejskiego Krakowa była lokacja dokonana przez Bolesława Wstydliviego.

Rozwój przedlokacyjnego Krakowa był związany z jego dominującą pozycją w monarchii pierwszych Piastów. Przypuszcza

się, że tu rezydował Mieszko II jeszcze za życia ojca, Bolesława Chrobrego. Po jego śmierci i po tragicznych wydarzeniach tzw. reakcji pogańskiej oraz niszczącym najeździe księcia czeskiego Brzetysława Kraków stał się ośrodkiem odrodzenia monarchii piastowskiej. Tu rezydowali kolejni władcy piastowscy, tu czasowo znajdowała się siedziba arcybiskupa Aarona. Dlatego Anonim Gall określił Kraków wraz z Wrocławiem i Sandomierzem jako sedes regni principales (główne siedziby królestwa). Na mocy statutu Bolesława Krzywoustego dzielnica krakowska miała stanowić uposażenie najstarszego w rodzie piastowskim księcia – seniora, co jeszcze bardziej wzmocniło pozycję Krakowa. Pomimo złamania zasady senioratu dzielnica krakowska nie utraciła swego znaczenia. Wiek XII i XIII to okres ciągłych walk o Kraków, który z czasem stał się centrum procesów zjednoczeniowych i właśnie tu miały one swój finał w postaci koronacji Władysława Łokietka.

Kraków w czasach Bolesława Wstydliviego był ważnym ośrodkiem kościelnym, siedzibą biskupstwa (zajmującego drugie w hierarchii miejsce po arcybiskupstwie gnieźnieńskim), a także kapituły i licznych zakonów. Na terenie miasta oraz poza jego obrębem wznosiły się liczne kościoły i klasztory. Liczbę duchowieństwa krakowskiego szacuje się w tym czasie na około 200 osób. Wśród nich trzeba wymienić biskupów krakowskich 1. połowy XIII wieku: Wincentego zwanego Kadłubkiem, Iwo Odrowąża i Prędotę, którzy słynęli z pobożności i wykształcenia. Dwaj pierwsi byli wychowankami zagranicznych uczelni. Sprzyjało to rozwojowi kultury intelektualnej oraz formacji duchowej. Wincenty Kadłubek oraz Prędota zmarli w opinii świętości.

W tej atmosferze doszło w czasie panowania Bolesława Wstydliviego do rozwoju kultu biskupa krakowskiego Stanisława i skutecznych starań o jego kanonizację, która nastąpiła w 1253 r. Było to wydarzenie o ogromnym znaczeniu nie tylko dla Krakowa i Małopolski, lecz dla całej Polski – święty biskup szybko stał się patronem działań zjednoczeniowych, a następnie patronem odrodzonego królestwa. Głównym miejscem jego kultu był Kraków.

Droga Bolesława Wstydliviego do panowania w Krakowie była długa i burzliwa. Gdy jego ojciec Leszek Biały zginął zamordowany skrytobójczo w Gąsawie (1227), książę miał zaledwie półtora roku. Jego dzieciństwo upłynęło w cieniu ciągłych walk o Kraków prowadzonych pomiędzy piastowskimi krewniakami. Sytuacja zmieniła się dopiero w 1243 r., gdy pokonał najpoważniejszego konkurenta do władzy, stryja Konrada Mazowieckiego, i ostatecznie objął ojcowski tron. W tych działaniach systematycznie wspierała go matka, księżna Grzymisława oraz część małopolskiego możnowładztwa.

Po odzyskaniu władzy w Krakowie wpływ księżnej na syna wciąż pozostał duży, co objawiało się między innymi wspólnym wystawianiem dokumentów, w tym tak ważnego dokumentu, jak lokacja Krakowa. Duży wpływ na księcia miała również jego małżonka, księżna Kinga, córka króla węgierskiego Beli IV.

Bolesław był władcą wyrastającym ponad przeciętność, o czym świadczy jego polityka zagraniczna i wewnętrzna. Angażował się, ze zmiennym szczęściem, w politykę państw Europy środkowej, wchodząc w sojusze z Węgrami, Czechami i Rusią. Popierał chrystianizację Litwy i Jaćwieży. Dbał o gospodarczy rozwój swojej dzielnicy – w czasie jego panowania odkryto złoża soli kamiennej w Bochni i Wieliczce, a władca uregulował zasady wydobycia tego surowca. Prowadził aktywną politykę miejską, lokując nowe miasta lub wyrażając na to zgodę.

Lokacja z 1257 r., przyczyniła się do rozwoju miasta i mieszczaństwa krakowskiego, zapewniając mu w krótkim czasie mocną pozycję w Polsce dzielnicowej. Stworzyła warunki do przestrzennego rozwoju miasta – ślady ówczesnej działalności są czytelne w układzie urbanistycznym współczesnego Krakowa. Wytyczono wówczas rynek miejski i regularną sieć ulic, z czasem na rynku wzniesiono ratusz, sukienicę, wagę miejską, z końca XIII wieku pochodzą informacje o murach miejskich. Szczególnie mocne mury wzniesiono od strony północnej, tam umieszczono Bramę Floriańską, która stała się główną bramą miejską. Akt lokacji Krakowa z 1257 r. wystawiony przez Bolesława Wstydliviego otworzył nowy etap w dziejach miasta.

*dr Zenon Piech  
Instytut Historii UJ*

**Wszystkie monety emitowane przez NBP są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.**